

Broj:01-738/18
Podgorica,31.12.2018.godine
MBMB

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, na osnovu čl. 41 Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sluzbeni list Crne Gore" br.42/11 i 32/14) i člana 41 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sluzbeni list Crne Gore" br.53/14) nakon završenog ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda, po pritužbi XY, iz Kotoru, na rad Osnovnog suda u Kotoru, daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1. Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, dana 29.10.2018.godine, podnijela pritužbu na rad Osnovnog suda u Kotoru.

2. U pritužbi je u bitnom navela da je pred Osnovnim sudom u Kotoru, u predmetu P.br.1083/14 u toku parnični postupak, po njenoj tužbi, a protiv tužene Države Crne Gore. Dalje je navela, da je, u tom postupku, po nalogu suda, određeno supervještačenje, koje je povjereno YY i to dana 11.01.2018 godine. Međutim, YY u Podgorici još uvijek nije dostavio nalaz i mišljenje. Zbog ovakvog postupanja YY u Podgorici, godinu dana (od 11.01.2018.godine) Sud u tom predmetu nije zakazivao ročišta, niti preduzimao procesne radnje u tom predmetu. Smatra, da se, ovakvim postupanjem Suda, neopravdano odugovlači postupak i donošenje odluke u tom predmetu. Posebno je ukazala da zbog ovakvog postupanja vještaka, koje Sud dozvoljava (od početka tj.tokom cijelog trajanja postupka), sam postupak neopravdano dugo traje, više od 4 godine. Ovo imajući u vidu da se radi o naknadi štete (materijalne i nematerijalne štete), u kojem je tužbe podnijeta 22.09.2014.godine, a Sud još uvijek nije donio prvostepenu odluku u toj pravnoj stvari.

II Ispitni postupak

3. Radi sprovođenja postupka po ovoj pritužbi Zaštitnik je zatražio i dobio izjašnjenje od Osnovnog suda u Kotoru.

4. Osnovni sud u Kotoru u svom izjašnjenju IV-1-Su.219/2018 od 31.12.2018.godine, navodi da su po XY, protiv Države Crne Gore, za naknadu štete, formirani spisi predmeta oznake P.br.1083/14/14 i slučajnom dodjelom predmeta, dodijeljeni u rad postupajućem sudiji. Dalje je navedeno da se spisi predmeta P.br.1083/14 nalaze kod YY u Podgorici radi obavljanja vještačenja. Aktom Suda P.br.1083/14 od 21.12.2018.god. tom YY je poslata i tražena dokumentacija (zdrastveni karton tužilje) za potrebe vještačenja, pa se očekuje izrada nalaza i mišljenja. Takođe rješenjem Suda P.br.1083/14 od 21.12.2018.god. glavna rasprava u ovoj pravnoj stvari zakazana za dan 31.01.2019.godine.

III Utvrđene činjenice

5. Na osnovu navoda iz pritužbe, izjašnjenja i dostavljene dokumentacije, u ispitnom postupku je utvrđeno:

- da je Osnovnom sudu u Kotoru dana 22.09.2014. godine, podnositeljka pritužbe, XY, podnijela tužbu protiv tužene Države Crne Gore za naknadu materijalne i nematerijalne štete;
- da je Sud pripremno ročište održao dana 10.02.2015.godine i na tom ročitu usvojio predlog tužilje za provođenje dokaza po vještacima ekonomsko- finansijske struke i vještaka medicinske struke;
- da su u postupku ročišta odlagana zbog neažurnog postupanja vještaka u predmetu;
- da je tužilja tokom trajanja postupka zahtijevala od Suda da ažurira dostavu nalaza i mišljenja od vještaka, radi daljeg vođenja postupka i izrekne novčanu kaznu, zbog nepoštovanja naloga suda da se u roku, koji je sud odredio izradi i dostavi nalaz i mišljenje;
- da se, zbog ovakvog postupanja, sudećeg sudije i vještaka, tužilja dana 28.12.2016.godine obratila predstavkom Sudskom savjetu;
- da je Sudski savjet na XXV sjednici održanoj 28.12.2016.godine razmatrao predstavku tužilje i zaključio da je predsjednik Osnovnog suda u Kotoru u predmetu tog suda P.br.1083/14, dužan da, u okviru svoje nadležnosti, preuzima zakonom propisane mjere i aktivnosti, kako bi sudski vještaci, povjerena im vještačenja obavljali ažurno i u zakonom predviđenim rokovima dostavljali svoj nalaz i mišljenje;
- da je dana 11.01.2018.godine određeno i povjereno vještačenje YY u Podgorici;
- da je Sud dana 21.12.2018.god tom Fakultetu poslao i traženu dokumentaciju (zdrastveni karton tužilje) za potrebe vještačenja, pa Sud očekuje izradu nalaza i mišljenja;
- da je naredno ročište zakazano za dan 31.01.2019.godine;

V Relevantni propisi

A) Domaće pravo

6. Ustavom Crne Gore («Službeni list CG», br.1/2007) propisano je:

„Svako ima pravo na pravično i javno sudjenje u razumnom roku pred nezavisnim ,nepriistrasnim i zakonom ustanovljenim sudom“. (čl.32)

7. Zakonom o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore", br. 022/04, 028/05 i 076/06, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 047/15, 048/15, 051/17 i 075/17) propisano je:

„Sud je dužan da nastoji da se postupak sprovede bez odugovlačenja, u razumnom roku, sa što manje troškova i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.(čl. 11 st.1)

Sud će novčanom kaznom do 500 € kazniti vještaka koji neopravdano ne dostavi svoj nalaz i mišljenje u ostavljenom roku ili neopravdano ne dođe na ročište iako je uredno pozvan.

Sud će novčanom kaznom iz stava 1 ovog člana kazniti i vještaka koji bez opravdanog razloga odbije vještačenje.

Sud će, na zahtjev stranke, narediti vještaku da naknadi troškove što ih je prouzrokovao neopravdanim nedostavljanjem nalaza i mišljenja, neopravdanim izostankom, odnosno neopravdanim odbijanjem da vještači. Rješenje o kazni sud može opozvati uz uslove iz člana 181 stav 4 ovog zakona.

Odredbe ovog člana shodno se primjenjuju i na tumače.(čl.182).

Sud će izvesti dokazivanje vještačenjem kad je radi utvrđivanja ili razjašnjenja neke činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže.(čl.243)

Stranka koja predlaže vještačenje dužna je u predlogu naznačiti predmet i obim vještačenja i predložiti lice sa liste stalnih sudskih vještaka koje će da izvrši vještačenje.

Protivna strana će se izjasniti o predloženom vještačenju.

Ako stranke ne postignu sporazum o licu koje će biti određeno za vještaka i o predmetu i obimu vještačenja, odluku o tome će donijeti sud.

Sud može, nezavisno od sporazuma stranaka, odrediti drugog vještaka, ako ocijeni da složenost vještačenja to zahtijeva. (Čl. 244)

Vještačenje vrši jedan vještak, a kad sud ocijeni da je vještačenje složeno, može odrediti više vještaka.

Vještaci se određuju prvenstveno iz reda stalnih sudskih vještaka za određenu vrstu vještačenja.

Složena vještačenja se mogu povjeriti i stručnoj ustanovi (bolnici, hemijskoj laboratoriji, fakultetu i sl.).

Ako postoje specijalizovane ustanove za određene vrste vještačenja (vještačenje lažnog novca, rukopisa, daktiloskopsko vještačenje i sl.), takva vještačenja će se povjeriti prvenstveno tim ustanovama. (čl.245)

Vještaci su dužni da se odazovu pozivu suda i da iznesu svoj nalaz i mišljenje. (čl.246 st.1)

Izvođenje dokaza vještačenjem određuje sud rješenjem koje sadrži: ime i prezime, zanimanje vještaka, predmet spora, obim i predmet vještačenja i rok za pisano podnošenje nalaza i mišljenja. (Čl.249)

Vještak se uvijek poziva na ročište za glavnu raspravu.

Prepis rješenja iz člana 249 ovog zakona dostavlja se vještaku zajedno sa pozivom na ročište za glavnu raspravu.

U pozivu će sud da upozori vještaka da svoje mišljenje mora iznijeti savjesno i u skladu sa pravilima nauke i vještine i upozoriti ga o posljedicama nedostavljanja nalaza i mišljenja u ostavljenom roku, odnosno neopravdanog izostanka sa ročišta i pravu na nagradu i naknadu troškova. (čl.250)

Vještak svoj pisani nalaz i mišljenje uvijek dostavlja sudu prije rasprave, ako sud ne odredi drukčije.

Vještak mora uvijek obrazložiti svoje mišljenje. (čl.251)

Ako vještak ne dostavi nalaz i mišljenje u ostavljenom roku, sud će, nakon proteka roka koji strankama ostavi da se o tome pisano izjasne, odrediti drugog vještaka.

Ako vještak dostavi nalaz i mišljenje koji su nejasni, nepotpuni ili protivrječni sami sebi ili izvedenim okolnostima, sud će da pozove vještaka da ih dopuni, odnosno ispravi i odredi rok za ponovno dostavljanje nalaza i mišljenja.

Ako vještak ni po pozivu suda ne dostavi potpun i razumljiv nalaz i mišljenje, sud će, uz prethodno izjašnjenje stranaka, da odredi drugog vještaka. (čl. 252)

Sud dostavlja strankama pisani nalaz i mišljenje najmanje osam dana prije ročišta za glavnu raspravu. (čl.253)

Ročište za glavnu raspravu će se održati i ako vještak ne pristupi na glavnu raspravu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, sud može, na predlog stranke, odložiti raspravu i zakazati novo ročište na koje će ponovo pozvati vještaka, ako utvrdi da je njegovo prisustvo na raspravi neophodno radi razjašnjenja ili dopune nalaza i mišljenja". (čl.254)

B) Medjunarodno pravo

8. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda utvrđuje:

"Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanom na osnovu zakona". (čl.6 st.1)

Zaključna ocjena

9.Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, navoda iz pritužbe, izjašnjenja, dostavljene dokumentacije Zaštitnik je utvrdio da je pritužba osnovana.

10.Pritužba se odnosila na postupanje Osnovnog suda u Kotoru, u postupku naknade štete, u predmetu P.br.1083/14, koji je pokrenut prije četiri godine i 3 mjeseci, a još uvijek nije okončan.

11.Zaštitnik ukazuje da postupak – glavna rasprava u predmetu Osnovnog suda u Kotoru P.br. 1083/14, traje dugo, da je tužba podnijeta dana 22.09.2014.godine, da su ročišta odložena, u većem broju zbog neblagovremenog postupanja vještaka-izrade nalaze i mišljenja i organizacije rada Suda.

12.Zaštitnik primjećuje da je Sud, tek nakon više od godinu dana, od dana određivanja i povjeravanja vještačenja, YY u Podgorici, poslao i traženu dokumentaciju (zdrastveni karton tužilje) za potrebe vještačenja, odnosno odredio ročište za provođenje navedenog dokaza (za dan 31.01.2019.godine).

13.S tim u vezi, Zaštitnik posebno ukazuje da je Sudski savjet na XXV sjednici održanoj 28.12.2016.godine povodom ovakvog postupanja Suda odnosno vještaka, zaključio da je predsjednik Suda dužan, da u okviru svoje nadležnosti, preuzima zakonom propisane mjere i aktivnosti, kako bi sudski vještaci, povjerana im vještačenja obavljali ažurno i u zakonom predviđenim rokovima dostavljali svoj nalaz i mišljenje.

14.Ovakvim postupanjem po ocjeni Zaštitnika Osnovni sud u Kotoru nije postupao u skladu sa odredbom člana 11 Zakona o parničnom postupku, kojom je propisano da je sud dužan da nastoji da se postupak sprovede bez odugovlačenja, u razumnom roku,sa što manje troškova.

15.Stoga, ocjenjuje da, parnični postupak u predmetu Osnovnog suda u Kotoru P.br. 1083/14 neopravdano dugo traje.

16.Pri tome, Zaštitnik je posebno imao u vidu okolnost cjelokupnog trajanja postupka (4 godine i 3 mjeseca), kao i postupanje Sudskog savjeta, u ovom predmetu.

17.Postupanjem Suda, u konkretnom slučaju, povrijeđeno je pravo podnositeljke pritužbe na pravično suđenje u razumnom roku, zagarantovano članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama.

18.Zaštitnik smatra da je Sud dužan da vodi računa o ukupnom trajanju postupka, a u ovom predmetu ukupno trajanje postupka smatra se predugo, jer je od dana kada je pokrenut postupak prošlo četiri godine i tri mjeseca, a još uvijek nije donesena prvostepena odluka, što svakako ne ispunjava zahtev razumnog roka.¹

19.Evropski sud za ljudska prava ukazuje da je odgovornost na domaćim sudovima da urade sve da se izbjegne nepotrebno kašnjenje u ²postupanju. Konkretno, dužina postupka pred prvostepenim sudom, a kod prednje navedenih okolnosti, koja je imala za posljedicu trajanje od četiri godine i tri mjeseca, nije u skladu standardima ustanovljenim praksom Evropskog suda za ljudska prava³. Naime, Evropski sud za ljudska prava smatra da je veoma važno "izvršenje pravde bez odlaganja, jer bi u suprotnom mogla biti ugrožena njena efikasnost i kredibilitet."⁴Zaštitnik smatra da ovako dugo trajanje postupka kod prvostepenog suda ukazuje na neažurnost u postupanju, a zahtjev suđenja u razumnom roku ne dozvoljava pasivnost, već traži proaktivan pristup u rukovođenju postupkom. Dugo trajanje sudskog postupka ima za posljedicu otežavanje pravnog

¹ *Uhl protiv Njemačke, presuda ESLJP od 10. februara 2005, stavovi 33.*

² *Vernillo v. France, 20. februar 1991, st. 38.*

³ *Lukenda protiv Slovenije, 6. oktobar 2005.*

⁴ *H protiv Francuske, presuda ESLJP od 24. oktobra 1989.godine, stav 58.*

položaja građana i kršenje njihovih prava, pa sudovi treba da preduzimaju sve zakonom propisane radnje da se postupak završi u primjerenom roku u skladu sa zakonom propisanim rokovima.

Polazeći od navedenog, kao i činjenice da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori ustanovljena u cilju zaštite i unaprijeđenja ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava i u cilju jačanja vladavine prava, a pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti, dajemo sljedeću

PREPORUKU

Osnovnom sudu u Kotoru da:

- bez daljeg odlaganja preduzme sve procesne radnje radi okončanja postupka i donošenja odluke u predmetu P.br. 1083/14.

Osnovni sud u Kotoru dužan je da u roku od 30 dana, od dana prijema ovog mišljenja dostave izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Zdenka Perović

Dostaviti:

- Podnositeljki pritužbe
- Osnovnom sudu u Kotoru
- a/a